

37. Crkva prvog tisućljeća rodila se je iz krvi mučenika: »*Sanguis martyrurum – semen christianorum*«. ²¹ Povijesni događaji vezani uz lik Konstantina Velikoga nikad ne bi bili mogli garantirati razvoj Crkve kakav se dogodio u prvom tisućljeću, da se to nije zbio zbog te *sjetve mučenika i baštine svetosti koja je karakterizirala prve kršćanske generacije*. Na kraju drugog tisućljeća, *Crkva je ponovo postala Crkva mučenika*. Progonstva vjernika – svećenika, redovnika i laika – proizvela su veliku sjetvu mučenika na različitim stranama svijeta. Svjedočanstvo dano za Krista do prolijevanja krvi postalo je zajednička baština katolika, pravoslavniha, anglikanaca i protestanata, kako je već naglasio Pavao VI. u homiliji kanonizacije ugandskih mučenika. ²²

To se *svjedočanstvo ne zaboravlja*. Crkva prvih stoljeća, iako se susretala sa znatnim organizacijskim poteškoćama, nastojala je ubilježiti svjedočanstvo mučenika u posebne martirologije. Ti su martirologiji bili stalno kroz stoljeća upotpunjavani, i u popis svetaca i blaženika Crkve ušli su ne samo oni koji su prolili krv za Krista, nego i učitelji vjere, misionari, ispovjedaoci, biskupi, svećenici, djevice, supružnici, udovice, djeca.

²¹ TERTULIJAN, Apolog. 50,13; *CCL I*, 171.

²² Usp. *AAS* 56 (1964), 906.

U našem stoljeću ponovo imamo mučenike, često nepoznate, gotovo »nepoznate borce« velike stvari Božje. Koliko je moguće ne smiju se izgubiti njihova svjedočanstva. Kao što je bilo sugerirano na Konzistoriju, *potrebno je da mjesne Crkve učine sve da ne puste zaboravu spomen onih koji su pretrpjeli mučeništvo*, prikupljajući potrebnu dokumentaciju. To će sigurno imati ekumenski odjek i poruku. *Ekumenizam svetaca i mučenika* je možda najuvjerljiviji. *Općinstvo svetih* govori glasnije od tvorca podjele. *Martirologij* prvih stoljeća bio je temelj štovanja svetaca. Proglašavajući i časteći svetost svojih sinova i kćeri, Crkva je iskazivala najveću čast samom Bogu; u mučenicima je častila Krista, tvorca njihova mučeništva i njihove svetosti. Kasnije se razvila praksa kanonizacije, koja još i danas traje u katoličkoj Crkvi i u onim pravoslavnima. U ovim su se godinama umnožile kanonizacije i beatifikacije. One pokazuju *živost mjesnih Crkava*, koje su puno brojnije danas nego u prvim stoljećima i u prvom tisućljeću. Najveći poklon što će ga sve Crkve dati Kristu na pragu trećeg tisućljeća bit će manifestacija svemoćne prisutnosti Otkupitelja po plodovima vjere, nade i ljubavi u ljudima i ženama svih jezika i rasa koji su slijedili Krista u različitim oblicima kršćanskog zvanja.

U perspektivi trećeg tisućljeća, biti će zadatak Apostolske Stolice *popuniti martirologije opće Crkve*, pazeći napose na svetost onih koji su u naše

vrijeme potpuno živjeli u Kristovoj istini. Na poseban način trebat će nastojati prepoznati herojske kreposti ljudi i žena koji su ostvarili svoje kršćansko zvanje u *braku*: uvjereni da i u tom staležu ne izostaju plodovi svetosti, osjećamo potrebu da pronađemo najprikladnije putove kako bismo ih utvrdili i predložili čitavoj Crkvi kao model i poticaj drugim kršćanskim supruzima.